مقاله اصیل پژوهشی

آگاهی و استفاده اعضای کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند از بخش اطلاع‌رسانی

مهری روبیاتی[1]، نرگس ضیایی[2]، حمیده احتشام[3]

چکیده

زمینه و هدف: سنجش میزان آگاهی و استفاده اعضای کتابخانه، گام مهمی جهت برنامه‌ریزی جامع‌تر برای بالابردن سطح آگاهی اعضاء از امکانات و خدمات موجوداست. این مطالعه با هدف بررسی میزان آگاهی، نگرش و استفاده اعضای کتابخانه از خدمات و امکانات بخش اطلاع‌رسانی انجام شد.

روش تحقیق: در این مطالعه توصیفی تحلیلی، 588 نفر اعضای کتابخانه شامل 334 نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند از طریق نمونه‌گیری سیستماتیک و سایر اعضا (254 نفر) به روش سرشماری انتخاب و بررسی شدند. پرسشنامه‌ای خود ساخته براساس اهداف مطالعه تنظیم و طیفی از امکانات و خدمات بخش، مورد ارزیابی قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری من‌ویتنی و کروسکال‌والیس با نرم‌افزار SPSS (ویرایش 15) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: از 588 نفر افراد مورد مطالعه، 57% دانشجو، 18% کارمند، 20% اعضای هیأت علمی و 5% اعضای آزاد بودند. 93/4 درصد، از ساعت کاری کتابخانه آگاه بودند و 16/6 درصد افراد، از آن رضایت نداشتند. بیشترین آگاهی اعضا از پایگاه اطلاعاتی Irandoc با 66/8% و کمترین مربوط به Ovid با 54% بود. نرم‌افزار Word بیشترین استفاده را داشت. میانگین نمره کسب شده از مجموع 116 نمره میزان استفاده از خدمات، 19/1±21/7 بود. بین میزان آگاهی و استفاده اعضای مورد مطالعه، ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($P<0/001$).

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، میزان استفاده اعضا از خدمات و امکانات کتابخانه به آگاهی آنها وابسته است.

واژه‌های کلیدی: آگاهی، نگرش، استفاده، کتابخانه‌های دانشگاهی

مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. 1391؛ 19 (1): 106-113

دریافت:1389/11/27 پذیرش:1390/12/09

[1] نویسنده مسؤول، کارشناس کتابداری و اطلاع‌رسانی، کتابخانه مرکزی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران
آدرس: بیرجند- خیابان غفاری- دانشگاه علوم پزشکی
تلفن: 9- 4443041 داخلی 406 نمابر: 4440466 پست الکترونیکی: Mrobiaty@yahoo.com
[2] کارشناس کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، کتابخانه مرکزی , دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران
[3] کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، کتابخانه مرکزی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

مقدمه

در عصر شگفت‌انگیز فناوری و تکنولوژی ارتباطات و با ظهور اصطلاحاتی همچون بزرگراه‌های اطلاعاتی و دهکده جهانی، خدمات سنتی کتابخانه و کتابداری نیز متحول گشته و حجم انبوهی از اطلاعات در انواع ابزارهای اطلاع‌رسانی، اعم از کتاب، نشریه‌های ادواری و منابع پیوسته و ناپیوسته الکترونیکی در دسترس است و ایجاد بخش ویژه اطلاع‌رسانی در کنار سایر بخش‌ها برای ارائه خدمات الکترونیکی ره‌آورد این تحول است و دانش‌پژوهان، همانند دیگران از این شبکه برای کارهای مختلف از جمله دستیابی به منابع علمی و همچنین نشر نتایج کارهای خود استفاده می‌کنند (1).

با این تفاسیر، زندگی در عصر انفجار اطلاعات،کتابخانه‌ها و سیستم‌های اطلاع‌رسانی اثربخشی را می‌طلبد که همگام با تولید اطلاعات به طور فعال بتوانند اطلاعات را دسترس‌پذیر نمایند؛ چرا که علاوه بر تولید اطلاعات، انتقال اثر بخش آنها در ترویج علوم و در نتیجه توسعه همه‌جانبه کشورها مؤثر می‌باشد. به همین دلیل است که ما در این دوران، شاهد رابطه تنگاتنگ، حیاتی و پویای محققان با نظام اطلاع‌رسانی هستیم (2). از طرف دیگر، مطالعاتی که از بیش از سی سال پیش تا به امروز در مورد استفاده‌کنندگان از خدمات اطلاعاتی صورت پذیرفته است، نشان می‌دهد که آنچه استفاده‌کنندگان واقعاً به دنبال آن هستند، دستیابی به اطلاعات با بالاترین کیفیت می‌باشد (3).

بررسی نیاز استفاده‌کنندگان، با اهمیت‌تر و کارسازتر از بررسی مجموعه کتابخانه و عوامل دیگر به نظر می‌رسد و باعث ایجاد معیارهایی در زمینه نوع و میزان خدمات دریافت شده آنها می‌شود و به همین خاطر کتابخانه‌ها باید در فواصل زمانی مختلف به چنین ارزیابی‌هایی اقدام کنند (4).

یکی از راه‌های سنجش کمیت و کیفیت خدمات و امکانات موجود در کتابخانه، میزان آگاهی و استفاده از این خدمات است و اینکه مراجعه‌کنندگان تا حدّ امکان، دسترسی راحت به اطلاعات مورد نیازشان را داشته باشند. اهمیت‌دادن به نظرات جامعه استفاده‌کننده، عامل مهمی در موفقیت یک نظام اطلاعاتی است و به عبارتی استفاده‌کنندگان، مهمترین عنصر در جریان اطلاعات هستند (5).

مطالعات متعدد در زمینه آگاهی، نگرش و استفاده از خدمات و امکانات کتابخانه، وجود رابطه معنادار بین میزان استفاده و آگاهی از خدمات را نشان می‌دهد (7،6)؛ همچنین پژوهش‌های قبلی حاکی از اینست که بین برداشت‌ها و انتظارات مراجعان، از خدمات کتابخانه‌های علوم پزشکی و سایر کتابخانه‌های تحقیقاتی، تفاوتی وجود ندارد (8). هدف از انجام این پژوهش، بررسی آگاهی، نگرش و استفاده اعضای کتابخانه مرکزی و پایگاه عرضه اطلاعات دانشگاه علوم پزشکی بیرجند از بخش اطلاع‌رسانی آن است.

روش تحقیق

در این مطالعه توصیفی- تحلیلی، 588 نفر اعضای کتابخانه مرکزی شامل کلیه اعضای هیأت علمی (108 نفر) و اعضای آزاد (30 نفر) به صورت سرشماری و دانشجویان و کارمندان با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای سیستماتیک انتخاب شدند و بر این اساس، 116 کارمند و 334 دانشجو مورد بررسی قرار گرفتند.

جهت گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای ساختاری در چهار بخش طراحی شد که شامل 7 سؤال مشخصات جمعیت‌شناختی، 21 سؤال مربوط به آگاهی از خدمات کتابخانه، 29 سؤال در رابطه با میزان استفاده و 2 سؤال در رابطه با نگرش افراد بود.

سؤالات مربوط به آگاهی از خدمات و امکانات ارائه شده در بخش اطلاع‌رسانی، به روش نمره‌گذاری لیکرت از 0 تا 3 (آگاهی ندارم، تا حدودی آگاهم، آگاهم، کاملاً آگاهم) نمره‌گذاری گردید که بر این اساس نمره کل آگاهی، بین صفر تا 63 متفاوت بود. سؤالات میزان استفاده از خدمات بخش اطلاع‌رسانی، بر مبنای مقیاس لیکرت (هیچ، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) از 0 تا 4 نمره‌گذاری شد و نمره کل

استفاده از خدمات، بین صفر تا 116 متفاوت بود. سؤالات نگرش افراد به صورت (موافقم، مخالفم و تاحدودی) تنظیم گردید. روایی پرسشنامه توسط 4 نفر از افراد صاحب‌نظر مورد تأیید و برای بررسی پایایی آن از روش آزمون مجدد استفاده شد که همبستگی بین نمرات دو مرحله r=0/86 به دست آمد. پس از تکمیل، پرسشنامه‌ها ابـتدا کدگذاری گردیده و نتایج حاصله با استفاده از نرم‌افزار SPSS (ویرایش 15) آنالیز گردید. با توجه به اینکه نمره آگاهی و عملکرد با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف از توزیع نرمال برخوردار نبود، داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری من‌ویتنی و کروسکال‌والیس در سطح معنی‌داری P<0/05 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از 588 نفر افراد مورد مطالعه، 334 نفر (56/8%) زن و 254 نفر (43/2%) مرد بودند که شامل 56/8% دانشجو، 18/3% اعضای هیأت علمی، 19/7%کارمند و 5/2% اعضای آزاد است. در بین دانشجویان، مقطع تحصیلی دکتری با 41/9% بالاترین فراوانی و مقطع کارشناسی با 20/6% کمترین فراوانی را به خود اختصاص دادند (جدول 1).

میانگین نمره آگاهی افراد از خدمات و امکانات بخش اطلاع‌رسانی، اختلاف معنی‌داری را در میان دانشجویان، اعضای هیأت علمی، کارمندان و اعضای آزاد نشان داد؛ به طوری که کارمندان، کمترین و اعضای هیأت علمی، بیشترین نمره آگاهی را از این خدمات داشته‌اند.

جدول 1- مقایسه نمره اگاهی و استفاده اعضاء از خدمات و امکانات بخش اطلاع‌رسانی برحسب مشخصات دموگرافیک

متغیرها		تعداد (درصد)	نمره آگاهی	سطح معنی‌داری آگاهی	نمره استفاده	سطح معنی‌داری استفاده
تحصیلات	دیپلم	8 (6/9)	14±13/23	P=0/12	7/13±10/87	P=0/79
	فوق دیپلم	21 (18/1)	16/95±14/62		9/89±13/10	
	کارشناسی	71 (61/2)	22/33±19/77		11/81±15/10	
	کارشناسی ارشد	16 (13/8)	30/88±24/23		9/21±10/81	
مقطع تحصیلی	کاردانی	125 (37/5)	22/68±16/77	P=0/2	22/98±19/92	P=0/02*2
	کارشناسی	69 (20/6)	28/41±19/81		20/73±17/25	
	دکترا	140 (41/9)	26/45±17/12		28/35±18/76	
شغل	دانشجو	334 (56/8)	25/31±17/61	P<0/001*1	24/86±19/15	P<0/001*3
	هیات علمی	108 (18/3)	36/53±18/79		25/96±20/77	
	کارمند	116 (19/7)	21/87±19/48		10/38±13/52	
	اعضای آزاد	30 (5/2)	33/17±17/48		12/91±13/22	
جنس	زن	334 (56/8)	24/45±18/01	P=0/006*	21/07±19/01	P=0/41
	مرد	254 (43/2)	29/05±19/24		22/53±19/44	
رتبه	استادیار	56 (51/8)	32/24±20/91	P=0/07	18/19±18/79	P=0/002 *
	مربی	52 (48/1)	40/53±15/72		34/69±19/78	
اعضای آزاد	پزشکان متخصص شاغل در شهر بیرجند	10 (33/3)	28/88±14/81	P=0/40	9/67±13/09	P=0/36
	دانشجویان فارغ التحصیل دانشگاه	20 (66/7)	35/47±17/96		15±13/35	

* در سطح 0/05≥معنی‌دار است. [1]تفاوت بین هیأت علمی با کارمند و دانشجو و همچنین اعضای آزاد با کارمند و دانشجو (P<0/001) معنی‌دار بود.

[2]تفاوت بین گروه‌های دکترا و کارشناسی و دکترا و کاردانی (P=0/003) معنی‌دار بود.

[3]تفاوت بین گروه‌های کارمند و اعضای آزاد با دانشجو و همچنین هیأت علمی (P<0/001) معنی‌دار بود.

آگاهی افراد از بانک‌های اطلاعاتی Elsevier، Prequest، Ovid، Pubmed، Iranmedex و Irandoc مورد سنجش قرار گرفت که بیشترین درصد آگاهی افراد، از پایگاه اطلاعاتی Irandoc با 66/8% و کمترین میزان، مربوط به بانک اطلاعاتی Ovid با 54% بود.

257 نفر (43/8%) از افراد مورد مطالعه، از روش ذخیره بر روی دیسکت، 286 نفر (48/7%) از ذخیره بر روی سی دی و 253 نفر (43/1%) از ذخیره در درایو Z آگاهی داشتند و 329 نفر (56/1%) از امکان دسترسی به اطلاعات درایو Z کتابخانه بیمارستان ولی‌عصر(عج) آگاهی نداشتند.

در خصوص آگاهی و استفاده از خدمات و امکانات بخش اطلاع‌رسانی، بر حسب تحصیلات، در بین افراد مورد مطالعه اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد اما میانگین نمره استفاده از امکانات بخش اطلاع‌رسانی نشان می‌دهد که مربیان، بیشتر از استادیاران از این خدمات استفاده می‌کردند (P=0/002)

از میان نرم‌افزارهای مورد ارزیابی، Word با 52/6% بالاترین درصد مدت استفاده در هفته را به خود اختصاص داده است.

بررسی‌ها تفاوت معنی‌داری را میان آگاهی از خدمات و امکانات، بین آقایان و خانم‌ها نشان می‌داد (P=0/006)؛ به طوری که آگاهی آقایان بیشتر از خانم‌ها بوده اما در زمینه استفاده آنها تفاوت معنی‌داری وجود نداشت.

سطح آشنایی326 نفر (55/5%) با زبان انگلیسی و 343 نفر (58/4%) با کامپیوتر، متوسط به بالا گزارش شده است؛ همچنین 93/4% افراد از ساعت کاری کتابخانه آگاهی داشتند و تنها 16/6% آنها ساعت کاری کتابخانه را مناسب می‌دانند. 64/8% افراد، امکانات موجود در بخش اطلاع‌رسانی را مثبت ارزیابی کرده و در بازیابی اطلاعات مورد نیاز خود موفق بوده‌اند.

از حداکثر نمره آگاهی از خدمات و امکانات ارائه شده در بخش اطلاع‌رسانی (63 نمره)، میانگین نمره کسب شده در افراد مورد مطالعه 66/2±41/3 بود؛ همچنین از حداکثر نمره میزان و نحوه استفاده از خدمات بخش اطلاع‌رسانی (116 نمره)، میانگین نمره کسب شده توسط افراد مورد مطالعه 19/1±21/7 بود.

به طور کلی بین میزان آگاهی و استفاده اعضای مورد مطالعه از امکانات و خدمات کتابخانه ارتباط معنی‌داری وجود داشت؛ به طوری که هر چه آگاهی افراد مورد مطالعه بیشتر بود، میزان استفاده افزایش می یافت (P<0/001)

بحث

پژوهش حاضر اختلاف معنی‌داری را بین میانگین آگاهی دانشجویان، اعضای هیأت علمی، کارمندان، اعضای آزاد نشان داد؛ به طوری که کارمندان، کمترین آگاهی و اعضای هیأت علمی بیشترین آگاهی را از این خدمات داشته‌اند؛ بر همین اساس میزان استفاده اعضای هیأت علمی هم بیشتر از سایر افراد مورد مطالعه بوده است. نتایج مطالعه "شوشتری" حاکی از آن است که میانگین آگاهی مراجعه‌کنندگان از خدمات کتابخانه مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران نشان دهنده سطح آگاهی پایین آنان از خدمات ارائه شده در این کتابخانه می‌باشد (9).

مقایسه مدت استفاده از بانک‌های اطلاعاتی لاتین نشان داد که به ترتیب Pubmed، Elsevier، Proquest و Ovid بیشترین استفاده‌کنندگان را داشته‌اند که شاید دسترسی آزاد به پایگاه اطلاعاتی Pubmed از دلایل استفاده بیشتر آن محسوب شود. "شهسواری" در بررسی خود عوامل اصلی شناخت و رضایت اعضای هیأت علمی از خدمات رایانه ای را رایگان‌بودن خدمات و امکان جستجوی شخصی در پایگاه‌ها می داند (7).

در زمینه آگاهی افراد از شیوه‌های ذخیره اطلاعات در کتابخانه‌های مورد مطالعه مشخص شد که بیشترین افراد مورد مطالعه، از شیوه ذخیره بر روی سی دی آگاهی داشتند و تقریباً بیش از نیمی از افراد، از امکان دسترسی به اطلاعات

درایو Z کتابخانه بیمارستان ولیعصر(عج) آگاهی نداشتند که عدم آگاهی، یکی از دلایل عدم استفاده است. نتایج مطالعه "مه پویان" در دانشگاه علوم پزشکی ایران در زمینه"وضعیت استفاده از تکنولوژی اطلاعات در بیمارستان‌های آموزشی شهر تهران" نشان می‌دهد که در کتابخانه‌های مورد بررسی، بیشترین میزان استفاده از دیسک‌های نوری آموزشی در بخش امانت (50%)، فلاپی دیسک‌های آموزشی در بخش مرجع (50%) و نرم‌افزارهای کامپیوتری در بخش سازماندهی (83/3%) است(10).

مدت استفاده مربیان از خدمات و امکانات کتابخانه بیشتر از استادیاران است که شاید عوامل متعددی مانند مشغله شغلی شامل کار در بیمارستان‌ها، مطب و یا اشتغال به کارهای اجرایی، همچنین استفاده از کامپیوترهای شخصی و یا کامپیوترهای ویژه اساتید، باعث استفاده کمتر استادیاران از خدمات و امکانات بخش اطلاع‌رسانی شده است؛ همان طور که "ملکی زاده" در تحقیق خود مهمترین مانع دسترسی به اطلاعات را محدودیت وقت و اشتغال زیاد، پراکندگی کتابخانه‌ها و عدم آگاهی از منابع ذکر کرده است (11). عفت‌نژاد مهمترین مشکل در استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی را کمبود امکانات و محدودیت زمان استفاده می‌داند (12).

در خصوص آگاهی از خدمات و امکانات بخش اطلاع‌رسانی، اختلاف معنی‌داری بین افراد مورد مطالعه مشاهده نشد. در تحقیقی مشابه "کمانه آذری" با موضوع "بررسی نگرش و آگاهی اعضا از خدمات اطلاع‌رسانی در کتابخانه میرزای شیرازی و کتابخانه دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز" به این نتیجه رسید که اختلاف معنی‌داری در آگاهی اعضای کتابخانه بر حسب تحصیلات وجود نداشت (6).

آشنایی نیمی از افراد مورد مطالعه به زبان انگلیسی و کامپیوتر در سطح متوسط به بالا گزارش شده است که با توجه به انجام کارهای علمی و پژوهشی و پایان‌نامه و پر رنگ شدن نقش رایانه در آموزش و پژوهش، مجبور به تقویت زبان انگلیسی و کامپیوتر شده‌اند. "شهسواری" در تحقیق خود، میزان آشنایی افراد به زبان انگلیسی و کامپیوتر را از عوامل مؤثر در استفاده از منابع ذکر می‌کند (7).

یافته‌ها نشان داد که اکثر افراد (93/4%) از ساعت کاری کتابخانه آگاهی داشتند و تنها 16/6%، ساعت کاری کتابخانه را مناسب ارزیابی کردند. "قربانی" نیز در تحقیق خود با عنوان "بررسی میزان رضایت مراجعان از خدمات کتابخانه مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران" به این نتیجه رسید که مراجعان از ساعت کاری کتابخانه رضایت ندارند (13)؛ همچنین در مطالعه "یزدانفر" که به بررسی رضایت مراجعان از خدمات کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی قزوین پرداخته است با توجه به محدود بودن ساعت کار بخش امانت، دانشجویان خصوصاً دانشجویان تحصیلات تکمیلی، درخواست افزایش ساعت کار و عدم تعطیلی میان روز را داشته‌اند که با نتایج مطالعه حاضر همخوانی دارد (14)؛ بنابراین یافته‌های پژوهش حاضر و پژوهش‌های مشابه نشان می‌دهد، افزایش ساعت کار کتابخانه رضایت مراجعان را در بر دارد.

طبق آمار به دست آمده، به ترتیب مدت استفاده از نرم‌افزارهای Word، SPSS، Power point، Access و Excel در بخش اطلاع‌رسانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده است. البته آمار و مستندات بخش نشان می‌دهد که مراجعین به دلیل عدم آشنایی با سایر نرم‌افزارها بیشتر از Word و SPSS استفاده می‌کرده اند. "رئیسی" در مقاله خود با عنوان "میزان رضایت استفاده‌کنندگان از کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی ایران در رابطه با منابع موجود و خدمات" دریافت که به دلیل ناتوانی برخی از اعضای کتابخانه در انجام جستجوهای رایانه‌ای و یا دسترسی به منابع الکترونیک و احتمالاً دریافت‌نکردن کمک کافی، استفاده بهینه از امکانات صورت نمی‌گیرد (15).

نگرش جامعه پژوهش در رابطه با امکانات موجود در کتابخانه مثبت ارزیابی می‌شود و بیانگر اینست که اکثر آنها تا

حدودی به اطلاعات مورد نیاز در بخش اطلاع‌رسانی دسترسی داشته‌اند؛ همان طور که "زمانی" در مطالعه خود با عنوان "میزان رضایت دانشجویان از خدمات رایانه‌ای کتابخانه‌های علوم تربیتی و مرکزی دانشگاه اصفهان" در رابطه با نگرش دانشجویان در مورد تأثیر رایانه بر ارائه خدمات کتابخانه‌ای، بیان می دارد که دسترسی آسان و سریع به منابع اطلاعاتی گوناگون، از جمله امتیازهای نظام‌های رایانه‌ای نسبت به نظام‌های سنتی بوده است. در هر دو کتابخانه نواقص و کاستی‌هایی در امکانات رایانه‌ای مشاهده شد و در پایان توصیه‌هایی در زمینه افزایش منابع رایانه‌ای، آموزش مراجعان، غنی و روزآمدکردن منابع و تقویت و ترویج امانت بین کتابخانه‌ای ارائه گردید (16)؛ همچنین Issa و دیگران در پژوهش خود در زمینه نگرش دانشجویان دانشگاه ایبادان (نیجریه) به کامپیوتری‌کردن خدمات کتابخانه، نتیجه گرفتند که اکثریت پاسخ‌دهندگان نگرش مثبت در زمینه به کارگیری خدمات کامپیوتری در کتابخانه‌ها دارند و پیشنهاد دادند که کتابخانه‌ها تجهیزات کافی را برای رایانه‌ای‌کردن خدمات خود فراهم آورده و سطح آگاهی مراجعین خود را از خدمات کامپیوتری کتابخانه افزایش دهند (17).

میانگین نمره کسب‌شده افراد مورد مطالعه در زمینه آگاهی و استفاده از خدمات و امکانات ارائه شده در بخش اطلاع‌رسانی در سطح مطلوبی گزارش نشده است. موسوی شوشتری نیز در مطالعه خود با عنوان "بررسی میزان رضایت استفاده‌کنندگان از خدمات کتابخانه مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران" میانگین میزان آگاهی مراجعه‌کنندگان از خدمات کتابخانه را در سطح پایین نشان داده است (9)؛ همچنین "شیرزاد" در مقاله "بررسی نگرش دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های تهران، تربیت معلم و شهید بهشتی درباره خدمات اطلاع‌رسانی کتابخانه‌های آن دانشگاه‌ها" نتیجه گرفت که دانشجویان عضو کتابخانه دانشکده‌های تربیت بدنی از تجهیزات و امکانات موجود، قوانین و مقررات کتابخانه و نحوه برخورد کتابداران رضایت دارند اما از خدمات مرجع، خدمات رایانه‌ای و اطلاع‌رسانی و خدمات عمومی آگاهی کافی ندارند (18).

به نظر می‌رسد میانگین پایین نمره کسب شده افراد در زمینه میزان و نحوه استفاده از خدمات بخش اطلاع‌رسانی، با میانگین نمره کسب‌شده در زمینه آگاهی افراد مرتبط است؛ بنابراین برنامه‌های سازماندهی‌شده در زمینه بالابردن آگاهی افراد، باعث استفاده بیشتر اعضاء از امکانات موجود در کتابخانه خواهد شد.

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، میزان استفاده اعضاء از خدمات و امکانات کتابخانه به میزان آگاهی آنها وابسته است؛ لذا اطلاع‌رسانی بیشتر در این زمینه، جهت استفاده بیشتر اعضای کتابخانه ضروری به نظر می‌رسد. پیشنهاد می‌شود مسؤولین محترم به ویژه کارکنان شاغل در بخش اطلاع‌رسانی، تمهیدات لازم جهت آگاهی جامعه استفاده‌کننده از امکانات و خدمات این بخش را فراهم آورده و با اجرای دوره‌های کوتاه مدت آموزشی در خصوص استفاده از بانک‌های اطلاعاتی و سایر خدمات موجود، در جهت ارتقاء سطح علمی و فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه گام بردارند.

تقدیر و تشکر

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی مصوب شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند با کد 525 است. نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از کلیه عزیزانی که در امر تصویب و جمع‌آوری اطلاعات مساعدت نمودند و راهنمایی‌های بی‌دریغ‌شان راه‌گشای انجام پژوهش بود، تقدیر و تشکر نمایند.

منابع:

1-Hosseini V, Fathian A. Evaluation of factors affecting User's satisfaction from information services in Central Library of Ferdowsi University of Mashhad. Faslname Ketabdari va Eetelaresani. 2009; 12 (2): 95-118. [Persian]

2- Moin M. Role of information in progress research and development. Information Science And Technology. 1994; 11(1): 3-5. [Persian]

3- Lancaster. Lancaster Criticism Extreme from the viewpoints of some of the librarians on the use of Technology and forget the needs of users. Translated by: Alimohammadi D. Pazhoheshname Etelaresani. 2000; 4(3): 6-7. [Persian]

4- Goldhor H. Research methods in librarianship: measurement and evaluation. University of Illinois Graduate School of Library Science;1968. pp:16.

5- Visman H. Systems, services and information center. Translated by: Mehrad J. Shiraz: Navid. 1994. pp:62, 145. [Persian]

6- kamaneh Azeri V, Jokar A. Attitudes of Librarians and faculty members about information services in Mirza Shirazi Library and Shiraz University of Medical Sciences. Faslname Ketab. 2001; 12 (2): 34-51. [Persian]

7- Shahsavari V. Assessment of knowledge, use and satisfaction of Graduate Students Computer Services of Isfahan University Central. [Dissertation]. Iran: Shiraz University; 2004. [Persian]

8- Thompson B, Kyrillidou M, Cook C. User library service expectations in health science vs. other settings: a LibQUAL+® Study. Health Info Libr J. 2007; 24 (Suppl. s1): 38-45.

9- Mousavi Shooshtari M. Users satisfaction of Iranian Documentation and Information Center library resources. Information Science And Technology. 2003; 18 (3-4):84-94. [Persian]

10- Mah Pouyan Z. Study of the use of information technology in hospital libraries in Tehran. [Dissertation]. Iran: Tehran University of Medical Sciences; 2001. [Persian]

11- Malekizadeh Tafti F. The Information needs of faculty and researchers in the University of Shiraz. [Dissertation]. Iran: Shiraz University; 1997. [Persian]

12- Efatnejad A. Evaluation of graduat's students useage from information technologies Shiraz University. [Dissertation]. Iran: Shiraz University; 2002. [Persian]

13- Ghorbani N. Evaluation of clients satisfaction from library services in geophysical institute of Tehran University. [Dissertation]. Iran: Tehran University of Medical Sciences; 1999. [Persian]

14- Yazdanfar S. The Survey of satisfaction rate of users from central librariy service. Journal of Ghazvin University of Medical Sciences.1997; 1(4): 64-9. [Persian]

15- Raesi P, Ebrahimi A. Evaluation of user's satisfaction in Iran University of Medical Sciences Central Library Related with Resources and Services in 1383. Faslname Ketabdari va Eetelaresani. 2004; 10(1). [Persian]

16- Zamani E, Allah dadeyan T. The Survey of satisfaction rate of users from computer services in central libraries and oloum-tarbiati libraries in Esfahan University. Faslname Ketab. 2007; 18(1):89. [Persian]

17- Issa AO, Bashorun MT, Mubashir AL. Attitudes of undergraduate students of the university of Ibadan towards computerized services at the Kenneth Dike Library. Lecturer in Department of Library and Information Science, University of Ilorin, Ilorin, Kwara State, Nigeria.

Availablefrom:http://unilorin.edu.ng/publications/bashoruntm/Attitudes%20of%20undergraduate%20students%20of%20the%20University%20of%20Ibadan%20towards%20computerized%20services.pdf

18- Shirzad M, Sepehr F. The attitude of physical education students about library information services in Tehran, Tarbiat-Moallem and Shahid Beheshti Universities. Faslname Tahghighate Ettela-resani va Ketabkhanehaie omoumi. 2009; 57: 123-42. [Persian]

Abstract *Original Article*

Survey of the Knowledge and use of the library's Information Section among users of the Central Library of Birjand University of Medical Sciences

Mehri Roobiati[1], Narges Ziaee[2], Hamideh Ehtesham[3]

Background and Aim: The assessment of the Central Library members' use and Knowledge is an important step in a comprehensive planning to improve their awareness of the available facilities and services. This Study was performed to determine knowledge, and use of library services and facilities of the information section by the members of the Central Library.

Materials and Methods: In This descriptive– analytical study, among 558 participants, 344 students were selected through systematic sampling and the rest (254) by means of census. A self-designed questionnaire considering the aim of the study was used to evaluate some of the facilities offered by the information section. The gathered data was analyzed by means of Mann- Whitney and Kruskal-Wallis Tests using SPSS Software (version 15) and $P \leq 0.05$ was taken as the significant level.

Results: Among 558 participants, 57%, 18%, 20% and 5% were students, staff, faculty members, and free members, respectively. 93/4% were aware of the library working hours and 16.6% were not satisfied with it. The most and the least familiarity with databases involved Irandoc and Ovid Bank (66/8%, 54%), respectively. Among the Computer Softwares, Microsoft Word was the most applicable one. Mean score (from the total of 116) of using library services and facilities was 21.7±19.1. There was a Significant relationship between the level of knowledge and library usage of the studied library members ($P<0.001$).

Conclusion: The results showed that there is a relationship between members' Knowledge and their use of, the services and facilities of the central library.

Key Words: Knowledge, Attitude, Use, University libraries

Journal of Birjand University of Medical Sciences. 2012; 19 (1):106-113

Received: Wednesday, February 16, 2011 ***Accepted: Tuesday, February 28, 2012***

[1] *Corresponding author, B.A in Librarianship and Medical Informatory Service, Central Library, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.*
[2] *B.A.in Librarianship and Medical Informatory Service, Central Library, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.*
[3] *M.A. in Librarianship and Medical Informatory Service, Central Library, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.*
Robiaty@yahoo.com